dr hab. Agnieszka Frączek
Instytut Germanistyki
Uniwersytet Warszawski

Warszawa, 13 sierpnia 2021

Recenzja
rozprawy doktorskiej magistra Macieja Choromańskiego
pt. *Substantivische Mehrfachkomposita im Gegenwartsdeutschen am Beispiel der Medizinsprache*

W przedłożonej do oceny rozprawie doktorskiej napisanej pod kierunkiem dr hab. Anny Dargiewicz, prof. UWM, mgr Maciej Choromański zdecydował się zmierzyć z niełatwym tematem z zakresu słowotwórstwa niemieckiego – Doktorant omawia wielokrotne złożenia nominalne we współczesnym języku niemieckim na przykładzie języka medycyny. (Złożenia te Doktorant słusznie nazywa „fenomenem", na tle innych języków indoeuropejskich są one bowiem zjawiskiem rzadkim.) Zasadniczym celem rozprawy jest wskazanie roli słowotwórstwa w rozwoju języków specjalistycznych, a w konsekwencji: funkcji wielokrotnych złożeń nominalnych w języku medycyny.

Cztery pierwsze rozdziały przedłożonej do oceny rozprawy doktorskiej tworzą jej podwaliny teoretyczne. Doktorant rozpoczyna pracę od wstępu, w którym objaśnia stosowane na dalszych kartach rozprawy terminy z zakresu słowotwórstwa języka niemieckiego, a także opisuje procesy słowotwórcze (rozdz. 1), ze szczególnym uwzględnieniem kompozycji (rozdz. 2). Sprawnie odwołuje się przy tym do literatury przedmiotu. Następnie wyczerpująco opisuje zjawisko języków specjalistycznych, wraz z ich tłem historycznym i klasyfikacją (rozdz. 3). W tym miejscu warto nadmienić, że mgr Maciej Choromański nie

stroni od dyskusji z poglądami przedstawianymi w literaturze przedmiotu – rozdziały 1, 2 i 3 jasno dowodzą, że Doktorant orientuje się w literaturze przedmiotu, a także potrafi dokonać jej krytycznej analizy.

W kolejnym kroku (rozdz. 4) Doktorant odnosi się do języka medycyny i do medycyny jako nauki. Wyjaśnia, czym właściwie jest medycyna (rzecz tylko z pozoru oczywista), podejmuje (udaną!) próbę nakreślenia historii medycyny i przedstawia klasyfikację języka medycznego – warto wspomnieć, że przemyślenia Doktoranta odwołują się tu do teorii przedstawionych w rozdz. 3 (podziały horyzontalne/wertykalne, 3.3 i in.). Ciekawie opowiada o krytyce, jakiej bywa poddawany język medyczny, zwraca też uwagę na fakt, iż język ów może być (jest) postrzegany z różnych perspektyw.

Empiryczną część rozprawy, najistotniejszy rozdział (5) pracy, mgr Maciej Choromański rozpoczyna od przedstawienia korpusu, czyli tekstów publikowanych w czasopiśmie „MMW – Fortschritte der Medizin" (rocznik 2018), służących jako podstawa analizy. W sposób klarowny i przekonujący przedstawia plan pracy, narzędzia i obraną procedurę badawczą.

Następne karty pracy wypełnia obszerna (str. 97-212) tabela, przejrzysta i estetyczna typograficznie, w której Doktorant notuje wyniki analizy ponad tysiąca dwustu wielokrotnych złożeń nominalnych. Autor stosuje przejrzyste skróty i symbole, które wyjaśnia w przypisach. W przypisach – o czym warto w tym miejscu wspomnieć – wyjaśnia też skróty/skrótowce zawarte w samych złożeniach, np. *CPAP* (element złożenia: *CPAP-Maskentoleranz*) czy *AVR* (element złożenia: *FRAILTY-AVR-Studie*); to zabieg przyjazny czytelnikowi. Każde złożenie Doktorant charakteryzuje odpowiednio pod względem: formy – liczby członów – znaczenia – pisowni i „statusu (obco)lingwalnego".

Wymienione tu kryteria (w tabeli przedstawione w oddzielnych kolumnach) Autor wcześniej wnikliwie opisuje (rozdz. 5.2) i uzupełnia tezami badawczymi, zaś w rozdziałach 5.3.1-5.3.5 w tym samym porządku, kryterium po kryterium, przedstawia wyniki przeprowadzonej analizy. Dla przykładu: Doktorant stawia tezę, iż wielokrotne złożenia nominalne zapisywane są w sposób niejednolity, a w ich realizacjach ortograficznych istnieją wyraźne rozbieżności. W kolumnie dotyczącej pisowni (kryterium ortograficzne) notuje między innymi, czy badane złożenie zapisywane jest z dywizem, czy zawiera interfiks spajający: *-(e)s-* (lub inny), czy piszący stosuje cudzysłowy, wersaliki, nawiasy, kursywę etc. Następnie w rozdziale 5.3.4 potwierdza wcześniej postawioną tezę, stwierdzając, iż wielokrotne złożenia nominalne zapisywane są w różnorodny sposób. Walorem pracy, zasługującym na szczególne wyróżnienie, są liczne egzemplifikacje wyciąganych wniosków.

Rozważania doktoranta zamykają: podsumowanie, obszerna bibliografia i kilkunastostronicowy załącznik, będący alfabetycznym spisem badanych złożeń.

Praca mgra Macieja Choromańskiego jest dojrzałą, kompletną i rzetelną analizą wybranego zagadnienia. Doktorant udowodnił niewątpliwie, że zna metody i narzędzia badań językoznawczych i potrafi je skutecznie zastosować w praktyce. Wykazuje się także solidną znajomością poruszanej problematyki. Przedstawia wybrany temat wyczerpująco, a sposób, w jaki ów temat ujmuje, dowodzi doskonałego opanowania warsztatu metodologicznego. Odważne dyskusje z wcześniejszymi teoriami, a także śmiałe neologizowanie (Doktorant ukuł np. termin *Schreibabsonderlichkeiten*, rozdz. 5.3.4) świadczą natomiast o dojrzałości naukowej Autora rozprawy. Praca jest spójna, stawia konkretne pytania i daje w zakończeniu na nie odpowiedzi.

Reasumując, należy stwierdzić, że rozprawa doktorska mgr Macieja Choromańskiego spełnia wszelkie wymogi stawiane rozprawom doktorskim i może być przedmiotem dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. Agnieszka Frączek